

ט) ההיתר של ר"ש רפופורט תמוה לי מאד. א. אין לחדש בלי הכרח שהכתב והקבלה התכוון להתיר למעשה על סמך ביאור נאה בפסוקים שאין לו מקור בראשונים, ואין למדים הלכה מביאורי מקראות. והמלמד להועיל למד מזה רק בצירוף טעמים נוספים וע"י גוי ובמקום חולי. וגם זה צריך לי באור אלא שכעת לא עיינתי בתשובתו כל הצורך. ושו"ר בשבלי הלקט (ח"ב, הוצאת מכון ירושלים) שכתב שהשחתה אינו כילוי ולפי העניין שם נראה לכאורה שבא לשלול פירוש זה, ויל"ע שוב.

ב. נניח שזה היתר למעשה. יש לעיין מה ההגדרה ההלכתית של מעשה אחד ו'טיפול בקבוצת שערות'. המכונה הרי מטפלת ברצף אחד בכמות גדולה של שערות וכלפי הגדרה של פסיק רישא לדוגמה מסתבר שזה נידון כמעשה אחד.

ברור שלגבי פסיק רישא יש לדונו כמעשה אחד, כפי שאסור להסתרק בשבת אף שאין פ"ר לגבי כל שיערה [יסוד זה ראיתי הערב במאמרו של הרב פרנקל על שעוני המים הדיגיטליים - המאמר הממצה שזכה שיפרסמו עליו ביתד 'אל תשכן באהליך עולה'], אלא שהמכונה כלל לא מטפלת בקבוצה של שערות, אלא בכל שיערה בפני עצמה [ואינו דומה לגזירה של קווצת שערות ביחד במספריים], מאחר וכל שיערה נשארת במקומה, אלא שבכל רגע נתון קבוצה של 45 מספריים זעירות מתנפלות על שטח מסויים בעור וגוזזות את השערות הבודדות שמשתחלות לתוך מרכז חריצי הרשת. כתבתי קצת בחיפזון וכת"ר יבור האוכל שבדברי אבל דומה לי שיש כאן גם דברים מועילים.

בברכה להצלחה גדולה בכל התחומים וזיכוי הרבים, י. ט.

~~~~~

בעניין מכונות הגילוח, ראיתי בעיון היטב את הסרט מפיליפס ולענ"ד גלוי וברור כדברי כת"ר. העמדת הסרט וקידמתי לאט ע"י לחיצות חוזרות (על ה'כפתור' הימני) שנותן תמונות ולא סרט בתנועה - וניכר הרבה יותר. כפי שראיתי, ברור שהחלק הצהוב הזוהר אינו גבול החריץ, ובעיון ניתן אף לראות בחלק מהתמונות את הגבול של השערה ומהיכן מתחיל דופן החריץ. (בערך מחצי הריווח או קרוב לזה; השאלה - מדוע יש הפרשי צבעים חדים כ"כ בין חלקי החריץ, והסברו של כת"ר נראה נכון

שהמשך החריץ הולך באלכסון וכנראה שרק החלק הישר החזיר אור בשעת ההסטה, ועכ"פ העין מזהה שזה כך וכנ"ל).

לא הצלחתי להבין בדיוק את כוונתך, אנא כתוב זאת שנית ברור יותר.
בתחילה הסכין הראשונה (השולף) דוחפת את השערה עד לדופן החריץ, והתזוזה שלה עד שנעצרת בדופן ניכרת להדיא.

אכן, אני לא קלטתי את תזוזת השערה כתוצאה מהמכה, ומ"מ ברור שהסבר זה נכון כשמתבוננים שנקודת הקיפול איננה בבסיס השערה כפי שהיה צריך לקרוא אם היתה מתרחשת פגיעה בשערה במהירות של יותר משבעים קמ"ש, מאחר והשערה קשה ומקום החיבור שלה לעור רך יותר, כלומר - הפוטנציאל שלה להתקפל באמצע קשה יותר מאשר בבסיס, כי בבסיסה היא מחוברת לעור שמהווה התנגדות מסויימת, ואף שאם היינו חובטים בעשב ארוך במקל של מטאטא - יתכן שהיה מתקפל באמצע ולא דוקא בבסיס - אולם הני מילי כשמקום החבטה מרוחק עשרות ס"מ מהבסיס, אולם כשמרוחק רק חלקיק מ"מ מהבסיס - ברור שהיה עדיף לשערה להתקפל בבסיסה ולא באמצע, וממילא מוכח שהרשת אינה מאפשרת לבסיס השערה לנוע ממקומו, וראה באורך בויכוח שהתוכחתי עם הרב ועקנין, מובא בקובץ 'כעין תער' בעמודים 105-135, דבריו באדום ודברי בירוק.

אח"כ הסכין הראשונה שולפת החוצה כשהשערה כבר לחוצה לדופן (נראה שהיא נתקעת לתוכה ע"י הלחץ שבינה לדופן החריץ, וכשהיא מתקדמת - היא שולפת), ואח"כ הסכין הזו מתקדמת ומתחילה להשכיב את השערה שאינה יכולה להתקדם מפני הדופן שעומדת לפניה, ובאותו זמן הסכין האחורית מתקדמת גם היא והשערה נחתכת בפעולת מספריים בין הסכין האחורית לדופן החריץ.

אלא ששוב נתעוררתי אולי יש מקום לטענה שייתכן שגם אם היה הפרש גובה בין הסכין האחורית לדופן השערה והסכין היתה יותר 'למעלה' ג"כ היתה השערה נחתכת ולא נשכבת שלמה בין הסכין לדופן (והדופן היתה רק מעמידה אותה יציב באופן שהיה מיקל על הסכין לחתוך, משל למי שיחזיק השערה בידי ויחתוך מעל היד שלכאורה החיתוך נידון כפעולת סכין ולא כפעולת מספריים, והחברה מצמידה את הסכין לרשת בשביל לחתוך עמוק יותר ואין הכרח שבלי זה לא היה חיתוך), וא"כ אולי יש לחשוש שדינו כפעולת תער, וצריך לי עיון.

ברור שאם מותחים את השערה ביד וחותרים אותה בסכין - שנחשב כסכין, ואת הסבר זה מבקש הרב אליהו דרעי שליט"א להכניס גם בפעולות המכונה, שכשהייתי בביתו לקח ניילון או נייר דק וחרץ בו חריץ, והכניס בו שערה כדי להעמידה זקוף, וניסה לחתוך את השערה ע"י חיכוך של הסכין בנייר, אלא שניסוי זה לא הצליח מאחר והשערה סירבה להחתך; לאחר שראיתי זאת הגעתי למסקנה שהוא הצליח לשכנע אותי שהוא טועה, כי אם זו כל הראיה שהשערה נחתכת באויר - הרי שאין ראייה. נתבונן בדבר: אם היה מרווח אויר בין הסכין השועטת במהירות של 73 קמ"ש אל השערה לבין הרשת: א' - אם מרווח זה הוא קטן מעובי שערה - הרי שהיינו צריכים למצוא שערות שלמות שנתלשו והוסעו עם הסכין [דבר שהיה גורם לכאב חד של תלישה, בדומה לתלישה בפינצטה], וגם שערות ארוכות ודקיקות - שהם שיירי השערות שהתקפלו ונשכבו על הרשת ופולחו לאורכן ע"י הסכין במקום לרוחבן, וגם זיפי שערות שנקצצו לרחבן, ולפי מיעוט ידיעתי - מוצאים רק שבבי שערות מהסוג השלישי ולא שערות ארוכות ושלמות או ארוכות ומפולחות; ב' - אם מרווח זה גדול מעובי שערה - הרי שהשערות שאנו מוצאים היו רק שבבי שערות קצוצות [כפי שאכן מוצאים], אולם רק מעט מאד שערות היו נקצצות - כי מרביתן היו נשכבות תחת הסכין וממשיכות לחיות לאוי"ט; מאחר ואם תפרק אחת הרשתות עם הסכינים בפנים, ותשחיל שערה למסלול הסכין באמצע החרין, ותסובב את הסכין באיטיות - השערה תחתך מיידית, וכאן יש קציצה למרות שאין מהירות; ועוד ניסוי - אם תפרק את הרשת ותחבר את הסכין למכונה ותפעיל אותה על עור היד - העור יחצב בצורת עיגול, ומעט שערות תתפסנה בסכין ותתלשנה תוך גרימת כאב, אולם לא תקצצנה; ניסויים אלו, וההתבוננות בהסרטה המוכיחה שהסכין נוגעת בהתאמה מושלמת ברשת - הוכיחו לי שתכנון המכונה נעשה כדי שתתפקד כמספריים ולא רק כמכשיר אחיזה לשערות עד כי יבא סכין; אילו הייתי מתכנן מנגנון שיפעל עם מרווח בין השערות לסכין - הרי שהיה עלי לתכנן סכין חדה כתער, כלומר בחוד של כחצי מעלה, ולא סכין שהשיפוע שלה הוא כשבעים מעלות, וברור שסכין שאינה חדה מתוכננת לשמש כמספריים ולא כסכין חדה. ממילא כל שנותר הוא לחשוש לפאנצ'ר שיקרה בשערה שתתעקש להחתך עם פגיעת הסכין עוד לפני שתאחז ברשת למרות שתוכננה להחתך כמספריים, וזה יתכן רק בשערה שהיתה מונחת בחלק הימני של החרין

שבתמונה, ולא בחלק השמאלי הצמוד לרשת, ועל זאת הבאתי את דברי הראשונים לגבי האזהרה לספר שלא יניד את הזוג התחתון המחודד כתער, דהיינו מספריים חדודות. מכונת גילוח אף עדיפה מהמקרה הנ"ל מאחר וכלל אין הוכחה שקורים מקרים שהסכין חותכת שצורה בעודה באויר, כי הנסיונות המאשרים שהסכין מסוגלת עקרונית לחתוך שער - בוצעו על שער הנתון בחפשויות - אולם שער שבמרחק חלקיק מילימטר ממנו ישנה רשת המיועדת לשמש כחלק התחתון של המספריים - ברור שכשהשער יגיע אליה - הוא יגזז בעל כרחו אף אם יבא אליהו ויגלה לנו שתחילתו בחיתוך ורק סופו בגזיזה.

כת"ר מקשה על הסברא המקובלת שכעין תער משאיר 'משהו' של שיער - מה מקור ההיתר הרי אינו שיעור שיער לאף שיטה, ולכאורה י"ל דסברא היא דשם השחתה אינו תלוי בגודל שיער בעלמא (שענינו אורך חשוב וניכר) אלא בזה שנראה כניטל לגמרי, וכל שרואים או מרגישים משהו אין זו השחתה, ואמנם לפ"ז אין טעם לצטט שיעור קריצת ציפורן כ'שיעור' אבל יש מקום לקיים עיקר הדבר (ברם יתכן שחלק מאלו שאמרו שיעור זה כן חשבו שזה שיעור וא"כ צ"ב טובא בדבריהם, ואני דן כאן לעצם הדבר שלכאורה יש לקיימו, ויתכן להאמר בדעת הח"ח - למה כוונתך 'בדברי הח"ח')

יסוד שאלתי היה שהרי האוסרים לגלח במספריים שמשחיתות הוציאו דבריהם מהבנתם [השגויה] בחת"ם סופר שכאילו יש איסור להשחית במספריים, ושמה שהתיר לגזוז במספריים הוא רק כי נשאר בזיפים שיעור 'שער', ואלא"ה היה אוסר את המספריים כמו תער, ומאחר והשיעור הקובע לחת"ם סופר היה כדי קריצת הציפורן על פי פירושו [כל שנרגש בצפורן כסכין שחיטה] - וממילא התירו לגזוז במספריים ובמכונה כל שהשער נרגש בצפורן; על זאת הקשיתי שגם לפי הבנתם - הרי מי התיר להם לסמוך על שיעורו המחודש של החת"ם סופר באיסור דאורייתא, שהרי חז"ל פוסקים שצריך לנקוט כמו השיעור המחמיר בכל דבר ולא כמו השיעור המיקל, ועוד - אם הבנתם היתה נכונה - הרי שגם עשו את החת"ם סופר כטועה ח"ו - שהתיר לגלח במספריים כל עוד נשאר הרגש בציפורן, וגם עשו את חז"ל טועים כי חז"ל התירו לגזוז במספריים - אף שלאחר הגזיזה לא נשאר שיעור 'כדי נטילת הזוג', וגם לא היה להם להתיר את המכונות של הרב גרוס כי אף שיתכן שתמיד נשאר בזיפים שיעור המורגש בצפורן - אולם לא נשאר שום שיעור של חז"ל [שהרי העיקר בשיעור כדי קריצת הצפורן הוא כפי הנתפס בין שתי צפורניים, כהבנת האו"ז, ודלא כחת"ם סופר שכנראה לא ראה את האו"ז (ודבר זה אסור לאומרו